

1a Er zijn $3 \cdot 2 \cdot 1 \cdot 1 = 6$ rondritten mogelijk. (het maakt niet uit waar de rondrit begint)
Er zijn steeds twee rondritten met gelijke lengte (maar in omgekeerde volgorde).

1b

Route	totale lengte (km)
Utrecht → Eindhoven → Haarlem → Zwolle → Utrecht	440
Utrecht → Eindhoven → Zwolle → Haarlem → Utrecht	420
Utrecht → Haarlem → Eindhoven → Zwolle → Utrecht	430
Utrecht → Haarlem → Zwolle → Eindhoven → Utrecht	420
Utrecht → Zwolle → Eindhoven → Haarlem → Utrecht	430
Utrecht → Zwolle → Haarlem → Eindhoven → Utrecht	440

Utrecht-Eindhoven-Zwolle-Haarlem-Utrecht en Utrecht-Haarlem-Zwolle-Eindhoven-Utrecht zijn de kortste.

2 De grafen b en d zijn gelijkwaardig.
(beide hebben 5 knooppunten; in 1 knooppunt komen 4 wegen en in elk van de andere 4 knooppunten komen 3 wegen)

3a Er zijn $3 \cdot 2 \cdot 1 \cdot 1 = 6$ rondritten mogelijk.

3b Een rondrit in omgekeerde richting is even lang.

3c

Route	totale lengte (km)
DH → A → G → M → DH	755
DH → A → M → G → DH	845
DH → G → A → M → DH	790
DH → G → M → A → DH	845
DH → M → A → G → DH	790
DH → M → G → A → DH	755

Advies: DH-A-G-M-DH of omgekeerd DH-M-G-A-DH.

4a Er zijn $24 \cdot 23 \cdot 22 \cdot \dots \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 \cdot 1 = 24! \approx 6,20 \cdot 10^{23}$ rondritten mogelijk.
(vanuit elk punt kun je op 24 manieren starten, daarna op 23 manieren verder gaan, ...)

4b Het duurt bijna 20 miljoen jaar. (zie de berekening hiernaast)

$$\frac{24!}{60 \cdot 60 \cdot 24 \cdot 365} \approx 19660823.44$$

5a De (kortste) afstand in km tussen N en R (via V) is $61 + 23 = 84$.

De (kortste) afstand in minuten tussen N en R (via 's H, E en W) is $29 + 21 + 17 + 14 = 81$.

5b De kosten van een treinkaartje enkele reis tweede klas.

6a Am → As: $2 (2 \times /week) \cdot (71 + 74) \cdot 2$ (heen en terug) = 580 (km).
Zw → Am: $1 (1 \times /week) \cdot 71 \cdot 2$ (heen en terug) = 142 (km).
Zw → Gr: $2 (2 \times /week) \cdot (74 + 30) \cdot 2$ (heen en terug) = 416 (km).

$$\begin{matrix} 2 \cdot (71+74) \cdot 2 & 580 \\ 71 \cdot 2 & 142 \\ 2 \cdot (74+30) \cdot 2 & 416 \end{matrix}$$

afstand per week van
centraal magazijn

	Am	Ap	As	Gr	Zw
Am	0	86	290	350	142
Ap	86	0	236	296	88
As	580	472	0	120	296
Gr	700	592	120	0	416
	1366	1025	646	766	942

6b Zie de matrix M hiernaast. (heel wat gepuzzel en rekenwerk)

$(74+71) \cdot 2$	$(74+44) \cdot 2$	$2 \cdot (44+74) \cdot 2$	$2 \cdot (71+74+30) \cdot 2$
290	236	472	700
$(30+74+71) \cdot 2$	$(30+74+44) \cdot 2$	$2 \cdot 30 \cdot 2$	$2 \cdot (44+74+30) \cdot 2$
350	296	120	592
■	$44 \cdot 2$	$2 \cdot 74 \cdot 2$	■
	88	296	

6c Tel alle afstanden van As naar alle andere vestigingen (kolom onder As) bij elkaar op. Dus $290 + 236 + 0 + 120 = 646$ (km).

$$\begin{matrix} 290+236+0+120 & 646 \\ 86+0+472+592 & 1366 \\ 350+296+120+0 & 1150 \\ 142+88+296+416 & 942 \end{matrix}$$

6d Tel in elke kolom de getallen op (zie onder matrix M) ⇒ ADVIES: magazijn in Assen (646 km/week).

6e Am → Am → Ap: $1 (1 \times /week) \cdot (0 + 43) \cdot 2$ (heen en terug) = 86 (km).
Zw → Am → Ap: $1 (1 \times /week) \cdot (71 + 43 + 44)$ (andere weg terug) = 158 (km).
Am → As → Gr: $1 (1 \times /week) \cdot (71 + 74 + 30) \cdot 2$ (heen en terug) = 350 (km).
Zw → As → Gr: $1 (1 \times /week) \cdot (74 + 30) \cdot 2$ (heen en terug) = 208 (km)

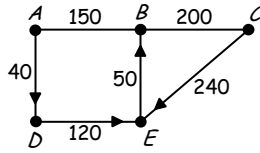
	Am	Ap	As	Gr	Zw
Am-Ap	86	86	306	366	158
As-Gr	350	296	60	60	208
	436	382	366	426	366

$43 \cdot 2$	$(71+74+30) \cdot 2$	$43 \cdot 2$	$(44+74+30) \cdot 2$
86	350	86	296
$71+43+44$	$(74+30) \cdot 2$	$74+71+43+44+74$	$30 \cdot 2$
158	208	306	60
■	■	$30+74+71+43+44+74$	$30 \cdot 2$
		430	60
		366	■

$86+350$	$366+60$
436	426
$86+296$	$158+208$
382	366
$306+60$	■
366	

6f Tel in elke kolom de getallen op (zie onder matrix N) ⇒ ADVIES: magazijn in Assen of Zwolle (366 km/week).

- 7a Zie de graaf (punten en verbindingen) hiernaast.
7b " $A \rightarrow D$ " = 40 en " $D \rightarrow A$ " = 320.
Zie de verder ingevulde matrix M hiernaast.
(weer even puzzelen)
7c In deze matrix is: " $A \rightarrow D$ " \neq " $D \rightarrow A$ ".

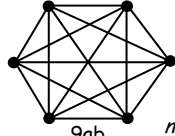
		van				
		A	B	C	D	E
naar	A	0	150	350	320	200
	B	150	0	200	170	50
	C	350	200	0	370	250
	D	40	190	390	0	240
	E	160	310	240	120	0

$= M$

- 8a De lijnstukken geven elk een verbinding aan tussen de plaatsen.
8b Telkens twee van de vijf punten kiezen, waarbij de volgorde niet van belang is.

$\underline{11000}$ ("1" staat voor "wel" en "0" voor "niet") kan op $\binom{5}{2} = 5nCr2 = 10$ manieren \Rightarrow 10 verbindingen. $\boxed{5 \ nCr \ 2} \quad 10$

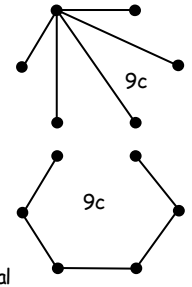
- 8c Er zijn minimaal 4 verbindingen nodig om 5 steden onderling bereikbaar te laten zijn.
(denk de punten achter elkaar aan een snelweg)

		van					
		A	B	C	D	E	F
naar	A	0	1	1	1	1	1
	B	1	0	1	1	1	1
	C	1	1	0	1	1	1
	D	1	1	1	0	1	1
	E	1	1	1	1	0	1
	F	1	1	1	1	1	0

$= V$

de hoofddiagonaal

- 9a Verbind elk "knooppunt" met elk "ander knooppunt".
Zie de graaf en de verbindingsmatrix V hiernaast.
9b Een "maximale" graaf heeft $\binom{6}{2} = 6nCr2 = 15$ wegen.
9c Een "minimale" graaf heeft $6 - 1 = 5$ wegen. (zie 2 voorbeelden hiernaast)

- 10a Een graaf van n knooppunten die maximaal verbonden is heeft $\binom{n}{2}$ wegen.

- 10b In de verbindingsmatrix van een graaf van n knooppunten die maximaal verbonden is, staan op de hoofddiagonaal nullen en op de andere plaatsen enen.

- 10c Een graaf van n knooppunten die minimaal verbonden is heeft $n - 1$ wegen.

- 11a Zie de matrix M hiernaast.

- 11b De grootste minimale afstand in M is 3 \Rightarrow de diameter van de graaf in figuur K.14 is 3.

- 11c Zie de kolomtotalen onder matrix M . (een kleiner totaal betekent een betere bereikbaarheid)
De rangschikking (van bereikbaarheid) is E, A en F, B en D, C .

		van					
		A	B	C	D	E	F
naar	A	0	1	2	2	1	2
	B	1	0	3	1	2	2
	C	2	3	0	3	1	2
	D	2	1	3	0	2	1
	E	1	2	1	2	0	1
	F	2	2	2	1	1	0
		8	9	11	9	7	8

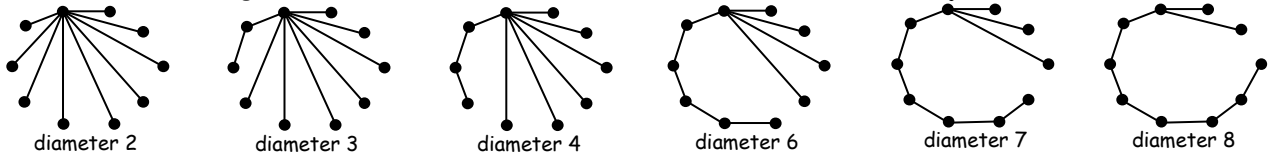
$= M$

- 12a De maximale diameter is 9 (zie de graaf hiernaast).

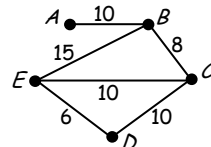
- 12b Bij maximale verbondenheid is elk punt met elk ander punt verbonden \Rightarrow de diameter is dan 1.

- 12c Zie de rechter graaf hiernaast.

- 12d De diameter van een graaf met minimale verbondenheid kan 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 of 9 zijn (zie de grafen hier omheen).

- 13a Teken eerst de graaf (zie hiernaast) met behulp van de verbindingsmatrix V en de afstandenmatrix M .
Zet er de getallen van de matrix M bij.
 $A \rightarrow E = 25$ (gegeven in M) $\Rightarrow B \rightarrow E = 10$.
($A \rightarrow E$ via C en D is $10 + 8 + 10 + 6 > 25$)

		van					
		A	B	C	D	E	totaal
naar	A	0	10	18	28	25	81
	B	10	0	8	18	15	51
	C	18	8	0	10	10	46
	D	28	18	10	0	6	62
	E	25	15	10	6	0	56

$= M$

- 13b Tel nu de getallen per rij in matrix M op. (de totale afstanden van alle punten naar A , naar B enz.)
De totale afstand naar C is het kleinst \Rightarrow het ziekenhuis komt in C .

$10+18+28+25$	81
$10+8+18+15$	51
$18+8+10+10$	46
$28+18+10+6$	62

14a verbindingsmatrix

		van				
		A	B	C	D	E
naar	A	0	1	0	1	0
	B	1	0	0	0	0
	C	0	1	0	1	0
	D	1	0	1	0	1
	E	1	0	0	0	0

$= V$

14b afstandmatrix

		van					
		A	B	C	D	E	
naar	A	0	6	13	5	7	31
	B	6	0	19	11	13	49
	C	9	3	0	8	10	30
	D	5	11	8	0	2	26
	E	4	10	17	9	0	40
		24	30	57	33	32	

$= M$

$0+6+13+5+7$	31
$6+0+19+11+13$	49
$9+3+0+8+10$	30
$5+11+8+0+2$	26
$4+10+17+9+0$	40

$0+6+9+5+4$	24
$6+0+3+11+10$	30
$13+19+0+8+17$	57
$5+11+8+0+9$	33
$7+13+10+2+0$	32

- 14c Zie 14b: $6 + 0 + 19 + 11 + 13$ (heenweg naar B) + $6 + 0 + 3 + 11 + 10$ (terugweg van B) = $49 + 30 = 79$ (km).
 14d 31 (heenweg naar A) + 24 (terugweg van A) = 55 (km). 26 (heenweg naar D) + 33 (terugweg van D) = 59 (km).
 30 (heenweg naar C) + 57 (terugweg van C) = 87 (km). 40 (heenweg naar E) + 32 (terugweg van E) = 72 (km). Dus in A.

15a

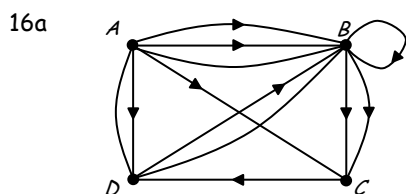
	directe - wegenmatrix					
	van					
	A	B	C	D	E	
A	1	1	0	0	0	= W
B	1	0	2	0	0	
naar C	0	2	0	0	3	
D	0	0	2	0	1	
E	0	0	3	1	0	

Alle 'niet nullen' in W worden enen in V.
(als er een weg is, is er een verbinding)

15b

	verbindingsmatrix					
	van					
	A	B	C	D	E	
A	1	1	0	0	0	= V
B	1	0	1	0	0	
naar C	0	1	0	0	1	
D	0	0	1	0	1	
E	0	0	1	1	0	

- 15c De diameter (het grootste aantal van de minimale stappen tussen elk tweetal punten) van de graaf is 4.
 De diameter van de graaf in dit voorbeeld is dus het aantal stappen van D naar A.

16b

	van				
	A	B	C	D	
A	0	1	0	1	= V
B	1	1	0	1	
naar C	1	1	0	0	
D	1	1	1	0	

- 16c Als je in een directe-wegenmatrix alle 'niet nullen' vervangt door 'enen' krijg je de verbindingsmatrix. Omgekeerd kan niet, want aan een verbinding kun je niet het aantal wegen aflezen.

17a

	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D		
fil 1	10	22	18	14	fil 1	30	18	10	15	fil 1	40	40	28	29
fil 2	17	18	12	8	fil 2	16	29	17	13	fil 2	33	47	29	21
fil 3	18	15	16	12	fil 3	18	21	16	13	fil 3	36	36	32	25
											109	123	89	75

- 17b $28 + 29 + 32 = 89$. Het totaal aan verkochte wasautomaten C in de drie filialen samen in de eerste helft van 2007.
 17c $40 + 40 + 28 + 29 = 137$. Het totaal aantal verkochte wasautomaten in filiaal 1 in de eerste helft van 2007.

- 18a A is 2×2 -matrix C is 4×1 -matrix E is 2×4 -matrix
 B is 2×3 -matrix D is 3×3 -matrix F is 1×3 -matrix.

- 18b A en D zijn vierkante matrices.
 De som van de getallen op de hoofd diagonaal bij matrix A is $3 + 0 = 3$ en bij matrix D is dat $3 + 2 + 5 = 10$.

- 18c $a_{21} = 1$ c_{14} bestaat niet $e_{24} = 6$
 $b_{21} = 4$ $d_{31} = 6$ $f_{12} = 1$.

19a

	L	LX	SLX	D
Nob.	4	6	3	5
Cas.	0	8	4	2

$= V_1$

19b

	L	LX	SLX	D
Nob.	1	5	8	3
Cas.	0	4	8	3

$= V_2$

19c

	L	LX	SLX	D
Nob.	5	11	11	8
Cas.	0	12	12	5

$= V$

19d

	L	LX	SLX	D
mei	4	14	7	7
juni	1	9	16	6

$= T$

- 19e $14 + 9 = 23$ geeft het totale aantal auto's in de uitvoering LX dat in mei en juni door beide autobedrijven samen is verkocht.

20a

Q	0,8
T	1,2
L	1,6
S	2,0

$P = \begin{pmatrix} Q \\ T \\ L \\ S \end{pmatrix} (\times \text{€}1000)$.

- 20b Zaak A ontvangt $8 \times 0,8 + 6 \times 1,2 + 4 \times 1,6 + 3 \times 2,0 = 26$ ($\times \text{€}1000$).
 Zaak B ontvangt $6 \times 0,8 + 3 \times 1,2 + 0 \times 1,6 + 5 \times 2,0 = 18,4$ ($\times \text{€}1000$).

20c $I = \begin{pmatrix} 26 \\ 18,4 \end{pmatrix} (\times \text{€}1000)$.

21a

	$\begin{pmatrix} 1 \\ 2 \end{pmatrix} = B$					
A = $\begin{pmatrix} 0 & 3 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix} 6 \\ 3 \end{pmatrix} = A \cdot B$	<table border="0"> <tr> <td>$0 \cdot 1 + 3 \cdot 2$</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>$1 \cdot 1 + 1 \cdot 2$</td> <td>3</td> </tr> </table>	$0 \cdot 1 + 3 \cdot 2$	6	$1 \cdot 1 + 1 \cdot 2$	3
$0 \cdot 1 + 3 \cdot 2$	6					
$1 \cdot 1 + 1 \cdot 2$	3					

- 21b Kan niet.

21c

	$\begin{pmatrix} 1 \\ 2 \end{pmatrix} = B$			
C = $\begin{pmatrix} 3 & 0 \end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix} 3 \end{pmatrix} = C \cdot B$	<table border="0"> <tr> <td>$3 \cdot 1 + 0 \cdot 2$</td> <td>3</td> </tr> </table>	$3 \cdot 1 + 0 \cdot 2$	3
$3 \cdot 1 + 0 \cdot 2$	3			

21d
$$D = \begin{pmatrix} 5 & -4 \\ 3 & 2 \end{pmatrix} \begin{vmatrix} 1 \\ 2 \end{vmatrix} = B$$

21e
$$A \cdot B + D \cdot B = \begin{pmatrix} 6 \\ 3 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} -3 \\ 7 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 3 \\ 10 \end{pmatrix}$$

21f
$$2A = \begin{pmatrix} 0 & 6 \\ 2 & 2 \end{pmatrix} \begin{vmatrix} 12 \\ 6 \end{vmatrix} = 2A \cdot B$$

22a
$$T = \begin{pmatrix} A(7) \\ B(8) \end{pmatrix}$$

22b
$$P = \begin{pmatrix} 3 & 6 & 8 \\ 5 & 5 & 4 \\ 10 & 4 & 2 \end{pmatrix} \begin{vmatrix} 3(106) \\ 5(67) \\ 10(44) \end{vmatrix} = P \cdot T = V$$

Betekenis:
het aantal fietsen dat per dag gemaakt wordt.

De betekenis van de matrix hierboven:
het zijn de aantallen fietsen die per dag gemaakt worden met 3, 5 of 10 versnellingen.

23ab
$$V = \begin{pmatrix} A(260 & 51 & 38) \\ B(184 & 37 & 29) \end{pmatrix} \begin{matrix} \text{prijs} & \text{winst} & \text{software} \\ Q(8 & 1 & 1) \\ T(12 & 2 & 1) \\ L(16 & 4 & 3) \\ S(20 & 5 & 4) \end{matrix} (\times \text{€}100) = K$$

24a
$$P = \begin{pmatrix} 1 & 3 & 5 \\ 0 & 2 & 1 \end{pmatrix} \begin{vmatrix} 3 & 1 \\ 0 & 1 \\ 1 & 2 \end{vmatrix} = P \cdot Q$$

24d
$$S = \begin{pmatrix} 1 & 5 \\ 7 & 5 \end{pmatrix} \begin{vmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 1 \end{vmatrix} = S \cdot R$$

24b
$$P = \begin{pmatrix} 1 & 3 & 5 \\ 0 & 2 & 1 \end{pmatrix} \begin{vmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 1 \end{vmatrix} = P \cdot R$$

24e
$$R = \begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{vmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 1 \end{vmatrix} = R \cdot R$$

24c
$$R = \begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{vmatrix} 1 & 3 & 5 \\ 0 & 2 & 1 \end{vmatrix} = R \cdot P$$

24f
$$Q = \begin{pmatrix} 3 & 1 \\ 0 & 1 \\ 1 & 2 \end{pmatrix} \begin{vmatrix} 1 & 3 & 5 \\ 0 & 2 & 1 \end{vmatrix} = Q \cdot P$$

25ab
$$V = \begin{pmatrix} \text{filiaal 1} \\ \text{filiaal 2} \\ \text{filiaal 3} \end{pmatrix} \begin{matrix} \text{A} & \text{B} & \text{C} & \text{D} \\ \text{inkoop} & \text{verkoop} \\ 10 & 12 & 8 & 4 \\ 7 & 8 & 5 & 2 \\ 8 & 8 & 6 & 2 \end{matrix} \begin{matrix} \text{A} \\ \text{B} \\ \text{C} \\ \text{D} \\ \text{inkoop} & \text{verkoop} \\ 400 & 500 \\ 275 & 400 \\ 600 & 800 \\ 900 & 1200 \end{matrix} = V \cdot P = T$$

25cd
$$Q = \begin{pmatrix} f1 & f2 & f3 \\ 1 & 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{matrix} \text{filiaal 1} \\ \text{filiaal 2} \\ \text{filiaal 3} \\ \text{inkoop} & \text{verkoop} \\ 15700 & 21000 \\ 9800 & 13100 \\ 10800 & 14400 \end{matrix} = Q \cdot T$$

t_{21} geeft het totale inkoopbedrag van filiaal 2.

De totale winst is $48500 - 36300 = 12200$ (€).

26ac
$$M = \begin{pmatrix} A(2 & 4 & 5 & 5) \\ B(3 & 2 & 3 & 8) \\ C(1 & 3 & 5 & 4) \end{pmatrix} \begin{matrix} \text{kosten} \\ P(10) \\ Q(8) \\ R(15) \\ T(40) \end{matrix} = M \cdot K$$

26bd
$$N = \text{best.} (1000 \ 600 \ 800) \cdot \text{best.} (4600 \ 7600 \ 10800 \ 13000) = N \cdot M$$

$M \cdot K$ geeft de productiekosten van A, B en C per eenheid.

$N \cdot M$ geeft de benodigde hoeveelheid grondstoffen en arbeidstijd die nodig is voor de bestelling.

26e

kosten

$$(N \cdot M) \cdot K = \text{best.} \begin{pmatrix} P & Q & R & T \\ 4600 & 7600 & 10800 & 13000 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} P \\ Q \\ R \\ T \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 10 \\ 8 \\ 15 \\ 40 \end{pmatrix} = \text{best.} (788800).$$

$$\begin{matrix} 4600 \cdot 10 + 7600 \cdot 8 + 10800 \cdot 15 + 13000 \cdot 40 \\ 788800 \end{matrix}$$

De productiekosten van de totale bestelling zijn 788800 (€).

27a

$$A = \begin{pmatrix} 4 & 0 \\ 5 & 0 \\ 6 & 0 \\ 7 & 1 \\ 8 & 0 \end{pmatrix}$$

27b

$$B = \begin{pmatrix} 4 & 0 \\ 5 & 0 \\ 6 & 1 \\ 7 & 1 \\ 8 & 1 \end{pmatrix}$$

27c

$$C = \begin{pmatrix} 4 & 1 \\ 5 & 1 \\ 6 & 1 \\ 7 & 1 \\ 8 & 1 \end{pmatrix}$$

27d

$$D = \begin{pmatrix} 4 & 4 \\ 5 & 5 \\ 6 & 6 \\ 7 & 7 \\ 8 & 8 \end{pmatrix}$$

27e

$$E = \text{aant.} \begin{pmatrix} 5A1 & 5A2 & 5A3 \\ 1 & 1 & 1 \end{pmatrix}$$

28a

$$P = \begin{pmatrix} 3 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{pmatrix} = P \cdot M = 3M$$

28b

$$Q = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{pmatrix} = Q \cdot M$$

28c

$$M = \begin{pmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 1 \\ 0 & 2 & 0 \end{pmatrix} = M \cdot R$$

29a

$$M = \begin{pmatrix} a & b & c & d & e \\ f & g & h & i & j \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} = M \cdot A = M$$

29b

$$B = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} a & b & c & d & e \\ f & g & h & i & j \end{pmatrix} = B \cdot M = M$$

*** **Neem GR-practicum 13 door.** (zie aan het eind van deze uitwerkingen)

30a

$$P \cdot Q = \begin{pmatrix} 26 & 19 & 54 \\ 16 & 14 & 33 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} [A] \cdot [B] \\ [C] \cdot [A] \end{pmatrix}$$

MATRIX[A] 2 x 3
[2] 1 4
[3] 0 7
2, 3=3

MATRIX[B] 3 x 3
[5] 1 6
[2] 4 7
[3] 2 6
3, 3=7

MATRIX[C] 2 x 2
[2] 2
[3] 2
2, 2=6

30b

$$R \cdot P = \begin{pmatrix} 12 & 2 & 17 \\ 15 & 1 & 22 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} [A] \cdot [B] \\ [C] \cdot [A] \end{pmatrix}$$

30c

$$3P + P \cdot Q^4 = \begin{pmatrix} 44007 & 37608 & 105318 \\ 27918 & 23802 & 66828 \end{pmatrix}$$

3[A] + [A] * [B]^4
[[44007 37608 105318] ... 23802 66828 11]

30d

P^3 geeft een foutmelding, want P is geen vierkante matrix.

30e

$Q^4 - R^5$ = geeft een foutmelding want Q^4 en R^5 hebben niet dezelfde afmeting.

30f

$$R^3 \cdot P + 5P = \begin{pmatrix} 459 & 43 & 667 \\ 691 & 55 & 1009 \end{pmatrix}$$

[C]^3 * [A] + 5[A]
[[459 43 667] ... 691 55 1009 11]

[A]^3
ERR: INVALID DIM
1: Quit
2: Goto
[B]^4 - [C]^5
ERR: DIM MISMATCH
1: Quit
2: Goto

31a

$$T \cdot G = \begin{matrix} & \text{volv.} & \text{kind} & \text{dier} & \text{tent} \\ \text{camping 1} & (5,20 & 2,20 & 2,00 & 3,25) \\ \text{camping 2} & (7,30 & 3,00 & 1,00 & 4,00) \\ \text{camping 3} & (3,50 & 1,75 & 1,00 & 2,10) \\ \text{camping 4} & (4,00 & 1,80 & 2,00 & 2,20) \end{matrix} \cdot \begin{matrix} & \text{V} & \text{E} \\ \text{volv.} & (2 & 2) \\ \text{kind} & (4 & 1) \\ \text{dier} & (0 & 2) \\ \text{tent} & (3 & 1) \end{matrix} = \begin{matrix} & \text{V} & \text{E} \\ \text{camping 1} & (28,95 & 19,85) \\ \text{camping 2} & (38,60 & 23,60) \\ \text{camping 3} & (20,30 & 12,85) \\ \text{camping 4} & (21,80 & 16) \end{matrix} = K$$

MATRIX[A] 4 x 4
[2] 2,25
[3] 4
[4] 2
[5] 1,8
4, 4=2,2

MATRIX[B] 4 x 2
[2] 2
[3] 1
[4] 2
[5] 1
4, 2=1

[A] * [B]
[[28.95 19.85] ... 21.8 16 11]

31b

$k_{21} = 38,60$ is het bedrag dat de familie Vrieling (met 2 volv, 4 kinderen en 3 tenten) per dag betaalt op camping 2.

31c

Camping 3 was zowel voor familie Vrieling als voor familie Eijssink het voordeligst.

31d

$(7 \ 7 \ 7) \cdot K = F$ geeft voor beide families de bedragen als ze op elke camping één week hebben gestaan.

32a

De elementen e_{12} en e_{21} van $P \cdot V$ hebben geen betekenis.
(je vermenigvuldigt dan de voorraad van het ene merk met de prijzen van het andere merk)

32b

$$P \cdot V = \begin{pmatrix} A \\ B \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \text{breedb.} & \text{plasma} & \text{led} \\ 600 & 2250 & 3500 \\ 750 & 2500 & 3100 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} A & B \\ 12 & 8 \\ 18 & 15 \\ 10 & 20 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} A & B \\ 82700 & \dots \\ \dots & 105500 \end{pmatrix}$$

e_{11} is de waarde (€) van de TV's van merk A die in voorraad zijn.
 e_{22} is de waarde (€) van de TV's van merk B die in voorraad zijn.

600*12+2250*18+3500*10
82700
750*8+2500*15+3100*20
105500

32c

$$V \cdot P = \begin{matrix} \text{breedb.} \\ \text{plasma} \\ \text{led} \end{matrix} \begin{pmatrix} A & B \\ 12 & 8 \\ 18 & 15 \\ 10 & 20 \end{pmatrix} \cdot \begin{matrix} \text{breedb. plasma led} \\ A(600 \ 2250 \ 3500) \\ B(750 \ 2500 \ 3100) \end{matrix} = \begin{matrix} \text{breedb. plasma led} \\ \text{plasma} \\ \text{led} \end{matrix} \begin{pmatrix} 13200 & \dots & \dots \\ \dots & 78000 & \dots \\ \dots & \dots & 97000 \end{pmatrix}$$

Alleen de elementen op de hoofddiagonaal van $V \cdot P$ hebben betekenis. (de opbrengst bij verkoop van de totale voorraad (bij de andere elementen vermenigvuldigd je bijvoorbeeld de prijs van breedbeeld A met de voorraad van plasma A)

33

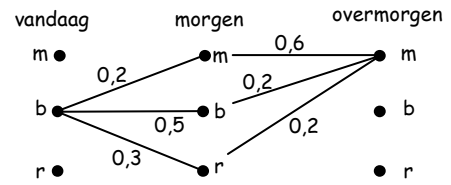
P (overmorgen mooi weer onder de voorwaarde dat het vandaag bewolkt is)

$$= P(\text{overmorgen mooi weer} \mid \text{vandaag bewolkt})$$

$$= P(\text{morgen mooi weer en overmorgen mooi weer} \mid \text{vandaag bewolkt})$$

$$+ P(\text{morgen bewolkt en overmorgen mooi weer} \mid \text{vandaag bewolkt})$$

$$+ P(\text{morgen regen en overmorgen mooi weer} \mid \text{vandaag bewolkt})$$

$$= 0,2 \cdot 0,6 + 0,5 \cdot 0,2 + 0,3 \cdot 0,2 = 0,12 + 0,10 + 0,06 = 0,28.$$

34a De som van de getallen in een kolom is de som van de kansen op alle mogelijke volgende weertypen. De kansen in een rij hebben niets met elkaar te maken.

34b

$$W^2 = \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ m \\ b \\ r \end{matrix} \begin{pmatrix} m & b & r \\ 0,44 & 0,28 & 0,28 \\ 0,36 & 0,40 & 0,36 \\ 0,20 & 0,32 & 0,36 \end{pmatrix}$$

MATRIX[A] 3 x 3

[A]²

34c 0,20 van W^2 is de kans dat als het op een dag in mei mooi weer is, het twee dagen later zal regenen.

34d Dit is element w_{13} van W^2 . Deze kans is 0,28.

34e

$$W^3 = \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ m \\ b \\ r \end{matrix} \begin{pmatrix} m & b & r \\ 0,376 & 0,312 & 0,312 \\ 0,372 & 0,380 & 0,372 \\ 0,252 & 0,308 & 0,316 \end{pmatrix}$$

MATRIX[A] 3 x 3

[A]³

0,372 van W^3 is de kans dat als het op een dag in mei regent, het drie dagen later bewolkt zal zijn.

34f 6 mei is 3 dagen na 3 mei. De gevraagde kans wordt gegeven door element w_{33} van W^3 en is 0,316.

34g Voor Egypte zullen de getallen op de eerste rij vrijwel gelijk aan 1 zijn en de andere getallen vrijwel nul.

35a Zie de graaf hiernaast.

$$P = \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ M \\ E \end{matrix} \begin{pmatrix} M & E \\ 0,3 & 0,6 \\ 0,7 & 0,4 \end{pmatrix}$$

MATRIX[A] 2 x 2

35b

$$P^2 = \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ M \\ E \end{matrix} \begin{pmatrix} M & E \\ 0,51 & 0,42 \\ 0,49 & 0,58 \end{pmatrix} \text{ en } P^3 = \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ M \\ E \end{matrix} \begin{pmatrix} M & E \\ 0,447 & 0,474 \\ 0,553 & 0,526 \end{pmatrix}$$

[A]²

[A]³

35c De kansen voor hoofdstuk 2 staan nu in P .

De kansen voor hoofdstuk 3 staan in P^2 . De gevraagde kans (van M naar E) is 0,49.

35d De kansen voor h4 staan nu in P , die voor h5 in P^2 en voor h6 in P^3 . De gevraagde kans (van E naar M) is 0,474.

36a

$$\text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ K \\ M \\ S \end{matrix} \begin{pmatrix} K & M & S \\ 0,17 & 0,52 & 0,25 \\ 0,70 & 0,27 & 0,75 \\ 0,13 & 0,21 & 0 \end{pmatrix} = T.$$

MATRIX[A] 3 x 3

36b

$$\text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ K \\ M \\ S \end{matrix} \begin{pmatrix} K & M & S \\ 0,325 & 0,388 & 0,317 \\ 0,534 & 0,451 & 0,547 \\ 0,140 & 0,161 & 0,136 \end{pmatrix} = T^3.$$

[A]³

0,27 is de kans dat na een medeklinker weer een medeklinker komt.

0,451 is de kans dat drie plaatsen na een medeklinker weer een medeklinker komt.

36c De kans dat vier plaatsen na een medeklinker weer een medeklinker komt, is (ongeveer) 0,514.

36d De kans dat vijf plaatsen na een klinker een spatie komt, is (ongeveer) 0,148.

37a

$$\text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ B \\ M \\ E \end{matrix} \begin{pmatrix} B & M & E \\ 0,3 & 0 & 0,6 \\ 0,7 & 0,9 & 0 \\ 0 & 0,1 & 0,4 \end{pmatrix} = S.$$

MATRIX[A] 3 x 3

[A]²

[A]⁴

37b Element s_{13} van S^2 is 0,42. De kans dat twee klanken na een eindklank een beginklank komt.

37c Element s_{12} van S^4 is 0,1086.

38a

$$\text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ A \\ R \end{matrix} \begin{pmatrix} A & R \\ 0,93 & 0,01 \\ 0,07 & 0,99 \end{pmatrix} = V.$$

MATRIX[A] 2 x 2

MATRIX[B] 2 x 1

[A]³ * [B]

38b

$$\text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ A \\ R \end{matrix} \begin{pmatrix} A & R \\ 0,93 & 0,01 \\ 0,07 & 0,99 \end{pmatrix}^3 \cdot \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ \text{inw} \\ R \end{matrix} \begin{pmatrix} 200000 \\ 50000 \end{pmatrix} \approx \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ A \\ R \end{matrix} \begin{pmatrix} 162650 \\ 87350 \end{pmatrix}$$

A heeft na 15 jaar 162650 inwoners en R 87350.

39a Bereken met de GR element w_{11} van W^2 . Dat is 0,8162 \Rightarrow 81,6%.

39b

$$W^4 \cdot \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ \% \\ A(30) \\ B(40) \\ C(30) \end{matrix} \approx \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ \% \\ A(33,9) \\ B(24,9) \\ C(41,2) \end{matrix}$$

MATRIX[A] 3 x 3

```

[.8162 .0945 .0829]
[.07 .7245 .0028]
[.1138 .181 .8691]
    
```

[A]^2

```

[.6662 .1945 .1281]
[.07 .7245 .0028]
[.1138 .181 .8691]
    
```

[A]^4

```

[.338570925]
[.249287836]
[.4121412391]
    
```

Σ, Σ = .93

39c Neem de elementen w_{11} , w_{22} en w_{33} van W^2 .
Je krijgt $0,8162 \cdot 30 + 0,7245 \cdot 40 + 0,8291 \cdot 30 = 79,539$. Dus 79,5%.

39d De elementen w_{31} , w_{32} en w_{33} van W worden groter.
(de kolomsommen moeten wel 1 blijven)
Zie bijvoorbeeld de matrix W hiernaast.

$$\begin{matrix} \text{van} \\ A(0,87) & B(0,04) & C(0,05) \\ \text{naar } B(0,03) & 0,81 & 0 \\ C(0,10) & 0,15 & 0,95 \end{matrix} = W$$

40a $P = \begin{pmatrix} 0,90 & 0,05 \\ 0,10 & 0,95 \end{pmatrix} = T$. We zoeken element t_{22} van $T^2 \Rightarrow 0,9075$.

40c $T^3 \cdot \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ P(200000) \\ S(300000) \end{matrix} = \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ P(187138) \\ S(312862) \end{matrix}$

40d $T^{-1} \cdot \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ P(200000) \\ S(300000) \end{matrix} = \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ P(205882) \\ S(294118) \end{matrix}$. Dus in 2000 had de stad 294120 inwoners.

41a Deze kans is $\frac{55}{80}$.

41b

$$\begin{matrix} \text{van} \\ N(55) & F(20) & S(6) & E(40) \\ \text{naar } N(80) & 120 & 40 & 160 \\ F(10) & 85 & 1 & 15 \\ 80 & 120 & 40 & 160 \\ S(5) & 8 & 25 & 25 \\ 80 & 120 & 40 & 160 \\ E(10) & 7 & 8 & 80 \\ 80 & 120 & 40 & 160 \end{matrix} \approx \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ N(0,688) & F(0,167) & S(0,150) & E(0,250) \\ F(0,125) & 0,708 & 0,025 & 0,094 \\ S(0,062) & 0,067 & 0,625 & 0,156 \\ E(0,125) & 0,058 & 0,200 & 0,500 \end{matrix} = V$$

De kolomsommen moeten 1 zijn. (op de GR niet afronden)

41c $V \cdot \text{naar } \begin{matrix} \text{van totaal} \\ N(250) \\ F(150) \\ S(100) \\ E(200) \end{matrix} \approx \text{naar } \begin{matrix} \text{van totaal} \\ N(262) \\ F(159) \\ S(119) \\ E(160) \end{matrix}$

41d $V^3 \cdot \text{naar } \begin{matrix} \text{van totaal} \\ N(250) \\ F(150) \\ S(100) \\ E(200) \end{matrix} \approx \text{naar } \begin{matrix} \text{van totaal} \\ N(264) \\ F(166) \\ S(129) \\ E(161) \end{matrix}$

De komende zomer zullen 262 werknemers in Nederland blijven en er zullen 159 werknemers naar Frankrijk gaan. Er zullen (over 3 jaar) 129 werknemers naar Spanje gaan.

42a $P(\text{boom blijft in I}) = \frac{200}{250} = 0,8$.
 $P(\text{boom van I naar II}) = \frac{50}{250} = 0,2$.
De tabel geeft overgangen hiernaast.

klasse I	250	→	200
klasse II	100	→	50
klasse III	50	→	70
		→	30
		→	50
		→	80

naar $III \begin{pmatrix} 0,8 & 0 & 0 \\ 0,2 & 0,7 & 0 \\ 0 & 0,3 & 1 \end{pmatrix} = V$

42b $V^2 \cdot \text{naar } \begin{matrix} \text{van totaal} \\ I(250) \\ II(100) \\ III(50) \end{matrix} = \text{naar } \begin{matrix} \text{van totaal} \\ I(160) \\ II(124) \\ III(116) \end{matrix}$

42c $V^6 \cdot \text{naar } \begin{matrix} \text{van totaal} \\ I(250) \\ II(100) \\ III(50) \end{matrix} \approx \text{naar } \begin{matrix} \text{van totaal} \\ I(66) \\ II(84) \\ III(250) \end{matrix}$

43a $M = \begin{pmatrix} 0,8 & 0,4 \\ 0,2 & 0,6 \end{pmatrix}$

43b De tweede week: $M \cdot \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ A(50) \\ B(40) \end{matrix} = \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ A(56) \\ B(34) \end{matrix}$; De vierde week: $M^3 \cdot \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ A(50) \\ B(40) \end{matrix} \approx \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ A(59) \\ B(31) \end{matrix}$; De vijfde week: $M^4 \cdot \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ A(50) \\ B(40) \end{matrix} \approx \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ A(60) \\ B(30) \end{matrix}$; De zesde week: $M^5 \cdot \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ A(50) \\ B(40) \end{matrix} \approx \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ A(60) \\ B(30) \end{matrix}$.

43c Op den duur zullen de aantallen stabiliseren op 60 mappen A en 30 mappen B.
43d Ook nu op den duur 60 mappen A en 30 mappen B. (zie de GR-schermen hiernaast)

44a $M = \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ L(0,8) & S(0,3) \\ S(0,2) & 0,7 \end{matrix}$ en $B = \text{naar } \begin{matrix} \text{van} \\ L(50) \\ S(60) \end{matrix}$.

44a (vervolg) van totaal van totaal

Over 5 jaar: $M \cdot B =$ naar $L \begin{pmatrix} 58 \\ 52 \end{pmatrix}$ en over 10 jaar: $M^2 \cdot B =$ naar $L \begin{pmatrix} 62 \\ 48 \end{pmatrix}$.

44b Op den duur 60% bij L en 40% bij S. (zie de GR-schermen hiernaast)
Dus op den duur $0,6 \cdot 110 = 66$ leden bij L en $0,4 \cdot 110 = 44$ leden bij S.

45ab

$M =$ naar $N \begin{pmatrix} 0,96 & 0,002 \\ 0,04 & 0,998 \end{pmatrix}$ en $K =$ naar $N \begin{pmatrix} 1,6 \\ 30,8 \end{pmatrix}$.

Bij 1 januari 2003 (12 maanden verder) hoort $M^{12} \cdot B \approx N \begin{pmatrix} 1,577 \\ 30,823 \end{pmatrix}$.

Op 1 januari 2003 waren er 1,577 miljard munten in Nederland en 30,823 miljard in het buitenland.

45c Bij 1 januari 2003 hoort M^{12} met "van N(ederlandse munten) naar N(ederland)" $m_{11} \approx 0,6167$.
Op 1 januari 2003 waren er $m_{11} \cdot 1,6 \approx 0,987$ miljard Nederlandse munten in Nederland.

45d Bij 1 april 2003 hoort M^{15} met "van B(uitenlandse munten) naar N(ederland)" $m_{12} \approx 0,0226$.
Op 1 april 2003 waren er $m_{12} \cdot 30,8 \approx 0,696$ miljard buitenlandse munten in Nederland.

45e Vanaf ongeveer M^{180} veranderen de machten van M niet meer.
Dus na ongeveer 180 maanden is de evenwichtssituatie bereikt.

45f

$M^{180} \approx$ naar $N \begin{pmatrix} 0,048 & 0,048 \\ 0,952 & 0,952 \end{pmatrix}$.

Op den duur zijn er $0,048 \cdot (1,6 + 30,8) \approx 1,555$ miljard munten in Nederland in omloop.
Hiervan heeft 4,8% de beeltenis van koningin Beatrix.

45g De vraag is: voor welke n in M^n is $m_{11} \cdot 1,6 = m_{12} \cdot 30,8$.
Proberen geeft:

$n = 17$ (1 juni 2003) $\Rightarrow \begin{cases} m_{11} \cdot 1,6 = 0,811 \\ m_{12} \cdot 30,8 = 0,759 \end{cases} \Rightarrow$ in juni 2003.

$n = 18$ (1 juli 2003) $\Rightarrow \begin{cases} m_{11} \cdot 1,6 = 0,780 \\ m_{12} \cdot 30,8 = 0,789 \end{cases}$

46a Bereken g_{11} van $G^5 \Rightarrow g_{11} \approx 0,087$. Dus 8,7% van de inactieven is vijf jaar later nog inactief.

46b

$G^7 \cdot$ naar $I \begin{pmatrix} 0,11 & 0,09 & 0,08 \\ 0,52 & 0,48 & 0,42 \\ 0,37 & 0,43 & 0,50 \end{pmatrix}$ naar $I \begin{pmatrix} 10 \\ 44 \\ 46 \end{pmatrix}$ naar $I \begin{pmatrix} 8,7 \\ 45,6 \\ 45,7 \end{pmatrix}$. Dus 45,7%.

46c Bereken eerst g_{11} , g_{22} en g_{33} , van G^4 .
Je vindt: $g_{11} \cdot 10 + g_{22} \cdot 44 + g_{33} \cdot 46 \approx 42,0\%$.

46d Op den duur zijn de drie kolommen van G^n gelijk \Rightarrow stabilisatie.
Je vindt: $g_{11} = g_{12} = g_{13} = \frac{397}{4554}$; $g_{21} = g_{22} = g_{23} = \frac{2077}{4554}$; en $g_{31} = g_{32} = g_{33} = \frac{1040}{2277}$.

46e

$G =$ naar $I \begin{pmatrix} 0,05 & 0,05 & 0,05 \\ 0,52 & 0,48 & 0,42 \\ 0,43 & 0,47 & 0,53 \end{pmatrix}$.

46f Het lukt niet met de matrix van 46e. Met de matrix hieraast lukt het natuurlijk al na 1 jaar. (dus het is mogelijk)

$G =$ naar $I \begin{pmatrix} 0,06 & 0,06 & 0,06 \\ 0,40 & 0,40 & 0,40 \\ 0,54 & 0,54 & 0,54 \end{pmatrix}$

47a In elke kolom is de som van de elementen onder de hoofd-diagonaal groter dan de som van de elementen erboven.

47b Bereken m_{33} van $M^2 \Rightarrow m_{33} = 0,6566$. Dus (ongeveer) 65,7%.

47c

$M^2 \cdot$ naar $N \begin{pmatrix} 69 & 4 \\ 15 & 14 \\ 11 & 36 \\ 4 & 31 \\ 1 & 15 \end{pmatrix}$ naar $N \begin{pmatrix} 51,4 & 5,7 \\ 21,6 & 9,8 \\ 17,1 & 31,2 \\ 7,7 & 31,5 \\ 2,2 & 21,7 \end{pmatrix}$

47d

$M^3 \cdot$ naar $N \begin{pmatrix} 69 \\ 15 \\ 11 \\ 4 \\ 1 \end{pmatrix}$ naar $N \begin{pmatrix} 45,0 \\ 22,0 \\ 20,0 \\ 9,7 \\ 3,2 \end{pmatrix}$.

Dus $9,7 + 3,2 = 12,9\%$.

47e In 2004 in 11% van de buurten $\Rightarrow 0,11 \cdot 11190 \approx 1231$ buurten.
In 2019 in 20,0% (zie 47d) van de buurten $\Rightarrow 0,2 \cdot 11190 \approx 2238$ buurten.
Dat zijn $2238 - 1231 = 1007$ buurten meer.

47f Bereken eerst $m_{11}, m_{22}, m_{33}, m_{44}$ en m_{55} , van M^3 .
Je vindt: $m_{11} \cdot 4 + m_{22} \cdot 14 + m_{33} \cdot 36 + m_{44} \cdot 31 + m_{55} \cdot 15 \approx 57,8\%$ zit in dezelfde klasse.

47g Voor grote n verandert M^n niet meer.
Dit betekent bijvoorbeeld dat op den duur in 26,2% van de buurten 25 tot 50 procent allochtoon is en dat in 61,0% van de buurten meer dan 50 procent allochtoon is.

48a • klasse IV is van 3 tot 4 jaar en er is geen klasse V.
• er loopt een pijl van klasse IV naar klasse I en hierbij staat de factor 1000.
• er loopt alleen een pijl van IV naar I en niet van I, II of III naar I.

48b Elke klasse duurt één jaar.

48c Op 1 juni 2007 in III: $0,6 \cdot 500 = 300$.
Op 1 juni 2008 in IV: $0,8 \cdot 300 = 240$.
Het jaar erna: $240 \cdot 1000 = 240000$ nakomelingen.

49a Zie de graaf hiernaast.

49b

	van I	van II	van III	van IV
I	0	0	2	0,3
II	0,7	0	0	0
III	0	0,9	0	0
IV	0	0	0,8	0

49c

$t=0$ van I: 1000, II: 630, III: 510, IV: 370. Totaal: 2510.

$t=1$ van I: 1131, II: 700, III: 567, IV: 408. Totaal: 2806.

$t=2$ van I: 1256, II: 792, III: 630, IV: 454. Totaal: 3132.

$t=3$ van I: 1396, II: 879, III: 713, IV: 504. Totaal: 3492.

Growth factors: $2806/2510 \approx 1,118$; $3132/2806 \approx 1,116$; $3492/3132 \approx 1,115$.

De groeifactoren zijn ongeveer gelijk \Rightarrow de totale populatie neemt bij benadering exponentieel toe.

49e Exponentiële groei $\Rightarrow N = b \cdot g^t$ met $b = 2510$ en $g \approx 1,12 \Rightarrow N = 2510 \cdot 1,12^t$.

49f Los op: $2510 \cdot 1,12^t = 10000$ (intersect) $\Rightarrow t \approx 12,2$. Dus na ruim 12 jaar.

50a Er zijn 7 leeftijdsklassen \Rightarrow de afmeting van de Lesliematrix L is 7×7 .

50b Het element l_{21} (betekenis: de kans om van I naar II te gaan) in de Lesliematrix L is zeker niet nul.

50c l_{54} (betekenis: de kans om van IV naar V te gaan) in de Lesliematrix L is zeker niet nul.

50d l_{11} (betekenis: de kans om van I naar I te gaan) in de Lesliematrix L hoeft niet nul te zijn.

Het zou kunnen dat exemplaren uit I voor nakomelingen kunnen zorgen.
De andere elementen op de hoofddiagonaal moeten wel nul zijn omdat de exemplaren na een periode van 5 jaar naar de volgende klasse gaan.

50e De getallen in de eerste rij geven het gemiddelde aantal nakomelingen per individu uit een leeftijdsklasse.

50f De andere getallen (die niet in de eerste rij staan) zijn kansen.

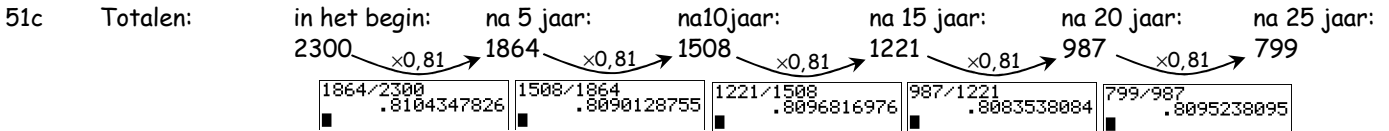
51a l_{32} is de kans om in een periode van 5 jaar uit de tweede in de derde leeftijdsklasse te komen.
 l_{12} is het gemiddelde aantal nakomelingen in een periode van 5 jaar per individu uit de tweede leeftijdsklasse.
 l_{21} is de kans om in een periode van 5 jaar uit de eerste in de tweede leeftijdsklasse te komen.
 l_{11} is het gemiddelde aantal nakomelingen in een periode van 5 jaar per individu uit de eerste leeftijdsklasse.

51b

$t=0$ van I: 1100, II: 680, III: 420, IV: 100. Totaal: 2300.

$t=1$ van I: 890, II: 550, III: 340, IV: 84. Totaal: 1864.

$t=2$ van I: 720, II: 445, III: 275, IV: 68. Totaal: 1508.

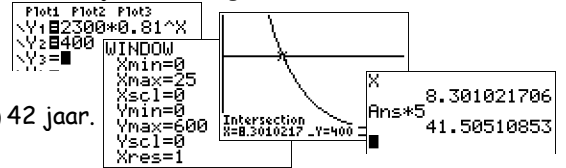

De groeifactoren zijn ongeveer gelijk \Rightarrow de totale populatie neemt elke 5 jaar met ongeveer 19% af.

51d $N = 2300 \cdot 0,81^t$. (t gemeten in perioden van 5 jaar)

51e $N = 2300 \cdot 0,81^t = 400$ (intersect) $\Rightarrow t \approx 8,3$ (perioden van 5 jaar)

$N = 2300 \cdot 0,81^t < 400$ (zie een plot) \Rightarrow voor het eerst na (ongeveer) 42 jaar.

52a Omdat er 4-jarige (klasse ≥ 4) zijn die nog 5 jaar (ook klasse ≥ 4) worden is $l_{55} \neq 0$.

Er is gegeven dat 80% van klasse ≥ 4 binnen één jaar sterft $\Rightarrow l_{55} = 0,2$.

Haal verder uit beide bevolkingspiramiden:

$P(0 \rightarrow 1) = l_{21} = \frac{25+35}{48+52} = \frac{60}{100} = 0,6$; $P(1 \rightarrow 2) = l_{32} = \frac{30+34}{38+42} = \frac{64}{80} = 0,8$;

$P(2 \rightarrow 3) = l_{43} = \frac{17+18}{35+35} = \frac{35}{70} = 0,5$ en $P(3 \rightarrow 4) = l_{54} = \frac{10+10-0,2 \cdot (9+11)}{17+23} = \frac{16}{40} = 0,4$.

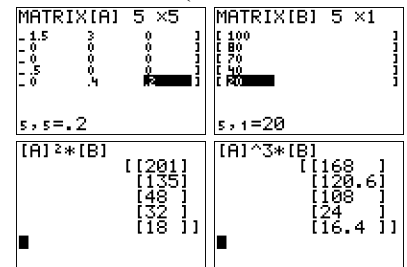
Verder staat in de tekst: $P(2 \rightarrow 0) = l_{13} = 1,5$ en $P(3 \rightarrow 0) = l_{14} = 3$.

De andere elementen zijn 0. Hieruit volgt dan de Lesliematrix L hiernaast.

	van	0	1	2	3	≥ 4
0		0	0	1,5	3	0
1		0,6	0	0	0	0
2		0	0,8	0	0	0
3		0	0	0,5	0	0
≥ 4		0	0	0	0,4	0,2

52b

	van		van		van		van
	totaal	$t=2$	totaal		totaal	$t=3$	totaal
$L^2 \cdot$ naar	$\begin{pmatrix} 0 & 100 \\ 1 & 80 \\ 2 & 70 \\ 3 & 40 \\ \geq 4 & 20 \end{pmatrix}$	= naar	$\begin{pmatrix} 0 & 201 \\ 1 & 135 \\ 2 & 48 \\ 3 & 32 \\ \geq 4 & 18 \end{pmatrix}$	en	$L^3 \cdot$ naar	\approx naar	$\begin{pmatrix} 0 & 168 \\ 1 & 121 \\ 2 & 108 \\ 3 & 24 \\ \geq 4 & 16 \end{pmatrix}$

53ab

	I	II	III	IV	
L	$\begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 & d \\ a & 0 & 0 & 0 \\ 0 & b & 0 & 0 \\ 0 & 0 & c & 0 \end{pmatrix}$	$=$	L		
L^2	$\begin{pmatrix} 0 & 0 & cd & 0 \\ 0 & 0 & 0 & ad \\ ab & 0 & 0 & 0 \\ 0 & bc & 0 & 0 \end{pmatrix}$	$=$	L^2		

53ab

	I	II	III	IV	
L^2	$\begin{pmatrix} 0 & 0 & cd & 0 \\ 0 & 0 & 0 & ad \\ ab & 0 & 0 & 0 \\ 0 & bc & 0 & 0 \end{pmatrix}$	$=$	L^2		
L^4	$\begin{pmatrix} abcd & 0 & cd & 0 \\ 0 & abcd & 0 & 0 \\ 0 & 0 & abcd & 0 \\ 0 & bc & 0 & abcd \end{pmatrix}$	$=$	L^4		

53b Je kunt in vier stappen alleen van een klasse naar diezelfde klasse. (bestudeer de graaf)

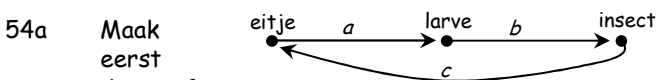
$I \xrightarrow{a} II \xrightarrow{b} III \xrightarrow{c} IV \xrightarrow{d} I \Rightarrow I \xrightarrow{abcd} I \Rightarrow$ in 4 stappen \Rightarrow in L^4 is $l_{11} = abcd$.

$II \xrightarrow{b} III \xrightarrow{c} IV \xrightarrow{d} I \xrightarrow{a} II \Rightarrow II \xrightarrow{bcda} II \Rightarrow$ in 4 stappen \Rightarrow in L^4 is $l_{22} = abcd$.

$III \xrightarrow{c} IV \xrightarrow{d} I \xrightarrow{a} II \xrightarrow{b} III \Rightarrow III \xrightarrow{cdab} III \Rightarrow$ in 4 stappen \Rightarrow in L^4 is $l_{33} = abcd$.

$IV \xrightarrow{d} I \xrightarrow{a} II \xrightarrow{b} III \xrightarrow{c} IV \Rightarrow IV \xrightarrow{dabc} IV \Rightarrow$ in 4 stappen \Rightarrow in L^4 is $l_{44} = abcd$.

53c In elke klasse wordt het aantal dieren in vier jaar tijd vermenigvuldigd met $abcd$.

Maak met behulp van deze graaf de Lesliematrix L . (zie hiernaast)

van e | l | i
 $L =$ naar $\begin{pmatrix} 0 & 0 & c \\ a & 0 & 0 \\ 0 & b & 0 \end{pmatrix}$

van e | l | i
 $L^3 =$ naar $\begin{pmatrix} abc & 0 & 0 \\ 0 & abc & 0 \\ 0 & 0 & abc \end{pmatrix}$

54b Maak met behulp van de driestapswegen in de graaf de matrix L^3 . (zie hiernaast)

54c $abc = 1$. (L^3 is de eenheidsmatrix)

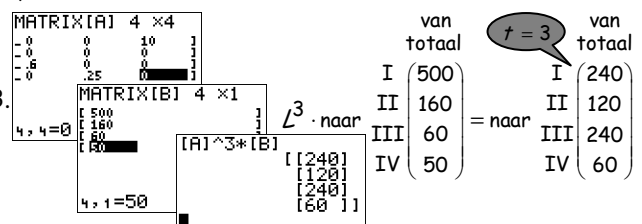
54d $abc = 1,2$.

54e $abc < 1$.

55a P (pasgeboren dier wordt één jaar) $= 0,8 \cdot 0,6 = 0,48$.

55b Op 1 juli 2008, anderhalf jaar na 1 januari 2007, is $t = 3$.

De samenstelling op $t = 3$ bereken je met $L^3 \cdot P$. (zie de berekening en het antwoord hiernaast)

55c Op 1 juli 2006, een half jaar voor 1 januari 2007, is $t = -1$. De samenstelling op $t = -1$ bereken je met $L^{-1} \cdot P$. (zie de berekening en het antwoord hiernaast)

55d $L^4 =$ naar van I II III IV
 $\begin{pmatrix} 1,2 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1,2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1,2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1,2 \end{pmatrix}$
 Dit betekent dat de hoeveelheid elke 2 jaar (vier halve jaren) met 20% toeneemt.

55e Elke twee jaar wordt de hoeveelheid met 1,20 vermenigvuldigd. Op 1-1-2015 (4×2 jaar na 1-1-2007) zijn er $770 \times 1,2^4 \approx 1597$ dieren.

55f Over een periode van twee jaar (4 halve jaren) geen groei $\Rightarrow L^4$ is de eenheidsmatrix. Er geldt dus $0,8 \cdot 0,6 \cdot 0,25 \cdot v = 1 \Rightarrow 0,12v = 1 \Rightarrow v = \frac{25}{3} \approx 8,33$. Vervang nu de 10 in de oorspronkelijk Lesliematrix door $\frac{25}{3}$. (afronden is niet nodig)

56a P (twee perioden van 10 jaar 80+) = $0,080 \cdot 0,080 = 0,0064$.
 56b Per individu $0,45 + 0,69 + 0,13 = 1,27$ kind \Rightarrow per gezin $2 \cdot 1,27 \approx 2,5$ kind.
 56c 2032 is 50 jaar (5 perioden van 10 jaar) na 1982 \Rightarrow bereken $L^5 \cdot P$.

	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+	1982	2032
$L =$ naar	0	0,45	0,69	0,13	0	0	0	0	0	205	323
	0,930	0	0	0	0	0	0	0	0	258	281
	0	0,993	0	0	0	0	0	0	0	169	247
	0	0	0,987	0	0	0	0	0	0	127	259
	0	0	0	0,981	0	0	0	0	0	99	223
	0	0	0	0	0,962	0	0	0	0	74	176
	0	0	0	0	0	0,907	0	0	0	48	216
	0	0	0	0	0	0	0,761	0	0	23	109
	0	0	0	0	0	0	0	0,510	0,080	5	45

MATRIX[A] 9 x 9
 MATRIX[B] 9 x 1
 [[322,7313712] ...]
 1008 1879

56d $(L^*)^5 \cdot P \approx$ 2032
 56e $(L^*)^5 \cdot P \approx$ 2032
 $(L^*)^{10} \cdot P \approx$ 2082

De groei in 50 jaar is nu nog maar 48,6%. Op den duur loopt de bevolking dramatisch terug.

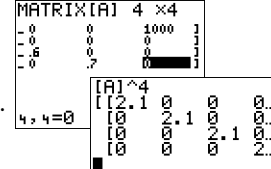
56f $(L^*)^2 \cdot P \approx$ 2002
 $(L^*)^3 \cdot P^* \approx$ 2032
 $(L^*)^8 \cdot P^* \approx$ 2082

Op deze manier groeit de bevolking eerst bescheiden en daarna is er een afname.

57a Er zijn 4 klassen van elk 2 jaar en $b_{44} = 0 \Rightarrow$ een baars wordt maximaal 8 jaar.
 $P(\text{eitje groeit tot een baars van 6 jaar}) = 0,005 \cdot 0,6 \cdot 0,7 = 0,0021$

57b van
 $B^4 = \text{naar}$

I	2,1	0	0	0
II	0	2,1	0	0
III	0	0	2,1	0
IV	0	0	0	2,1

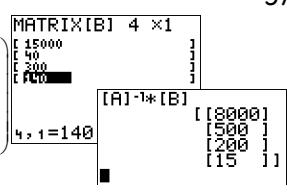

Elke 8 jaar (vier perioden van 2 jaar) wordt de populatie 2,1 (= $1000 \cdot 0,005 \cdot 0,6 \cdot 0,7$) keer zo groot.
 Dus de populatie neemt in acht jaar met 110% toe.

57c Na 24 jaar (3 perioden van 8 jaar) zijn er $500 \cdot 2,1^3 \approx 4630$ baarzen. (afgerond op tientallen)

57d $B^{-1} \cdot \text{naar}$

I	15000	I	8000
II	40	II	500
III	300	III	200
IV	140	IV	15

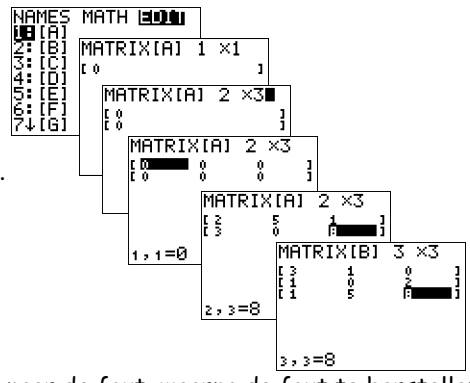

57e Een lagere vruchtbaarheid betekent dat b_{14} kleiner wordt.
 Stel dat $b_{14} = v$ dan
 $v \cdot 0,005 \cdot 0,6 \cdot 0,7 = 1$ (L^4 is de eenheidsmatrix)
 $v \cdot 0,0021 = 1$
 $v = \frac{1}{0,0021} \approx 476$.
 Dus een baars legt dan gemiddeld 476 eitjes.

TI-84 13. Matrices

De matrix $A = \begin{pmatrix} 2 & 5 & 1 \\ 3 & 0 & 8 \end{pmatrix}$ voer je als volgt op de GR in.

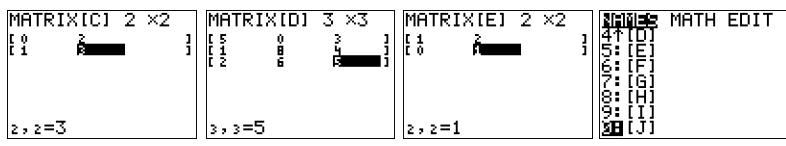
- Kies [MATRIX] (=2nd[x-1]) en ga met \blacktriangleright of \blacktriangleleft naar het menu EDIT.
- Kies 1: [A] en verander op de bovenste regel de afmeting in 2×3 .
 Na krijg je het vierde scherm hiernaast.
- Tik in [2][ENTER] [5][ENTER] [1][ENTER] [3][ENTER] [0][ENTER] en [8][ENTER].
 Je hebt matrix A ingevoerd.

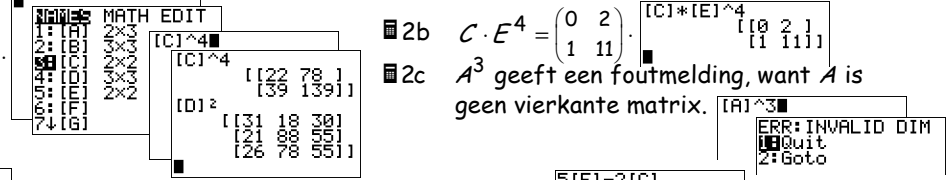
Voer nu ook de matrix $B = \begin{pmatrix} 3 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 2 \\ 1 & 5 & 8 \end{pmatrix}$ op de GR in.

Heb je een fout gemaakt bij het invoeren, dan ga je met de cursor naar de fout, waarna de fout te herstellen is.

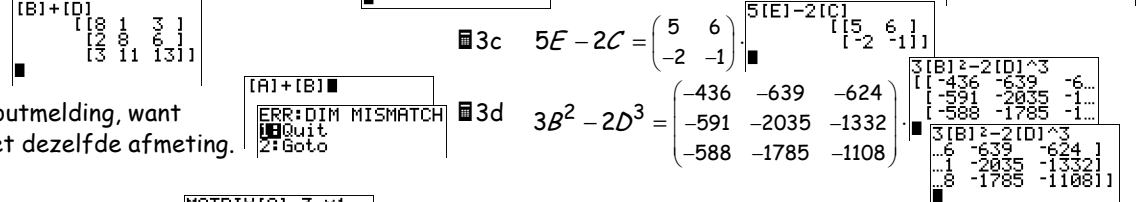
1a Zie de schermen hiernaast.
 1b 10.
 1c *
 1d *

2a $C^4 = \begin{pmatrix} 22 & 78 \\ 39 & 139 \end{pmatrix}$ en $D^2 = \begin{pmatrix} 31 & 18 & 30 \\ 21 & 88 & 55 \\ 26 & 78 & 55 \end{pmatrix}$.
 2b $C \cdot E^4 = \begin{pmatrix} 0 & 2 \\ 1 & 11 \end{pmatrix}$.
 2c A^3 geeft een foutmelding, want A is geen vierkante matrix.

3a $B + D = \begin{pmatrix} 8 & 1 & 3 \\ 2 & 8 & 6 \\ 3 & 11 & 13 \end{pmatrix}$.
 3b $A + B$ geeft een foutmelding, want A en B hebben niet dezelfde afmeting.
 3c $5E - 2C = \begin{pmatrix} 5 & 6 \\ -2 & -1 \end{pmatrix}$.
 3d $3B^2 - 2D^3 = \begin{pmatrix} -436 & -639 & -624 \\ -591 & -2035 & -1332 \\ -588 & -1785 & -1108 \end{pmatrix}$.

4a Zie de schermen hiernaast.
 4b $B \cdot A = \begin{pmatrix} 8 \\ 18 \end{pmatrix}$.
 4c $C^6 \cdot D = \begin{pmatrix} 6971 \\ 10065 \end{pmatrix}$.
 4d $C^2 \cdot A$ geeft een foutmelding want A en B hebben niet dezelfde afmeting.
 $C^2 \cdot B = \begin{pmatrix} 13 & 2 & 37 \\ 20 & 5 & 55 \end{pmatrix}$.
 $C^4 \cdot B + 4B = \begin{pmatrix} 161 & 28 & 455 \\ 238 & 49 & 655 \end{pmatrix}$.

